

Biblioteca ASTRA,
Corpul B

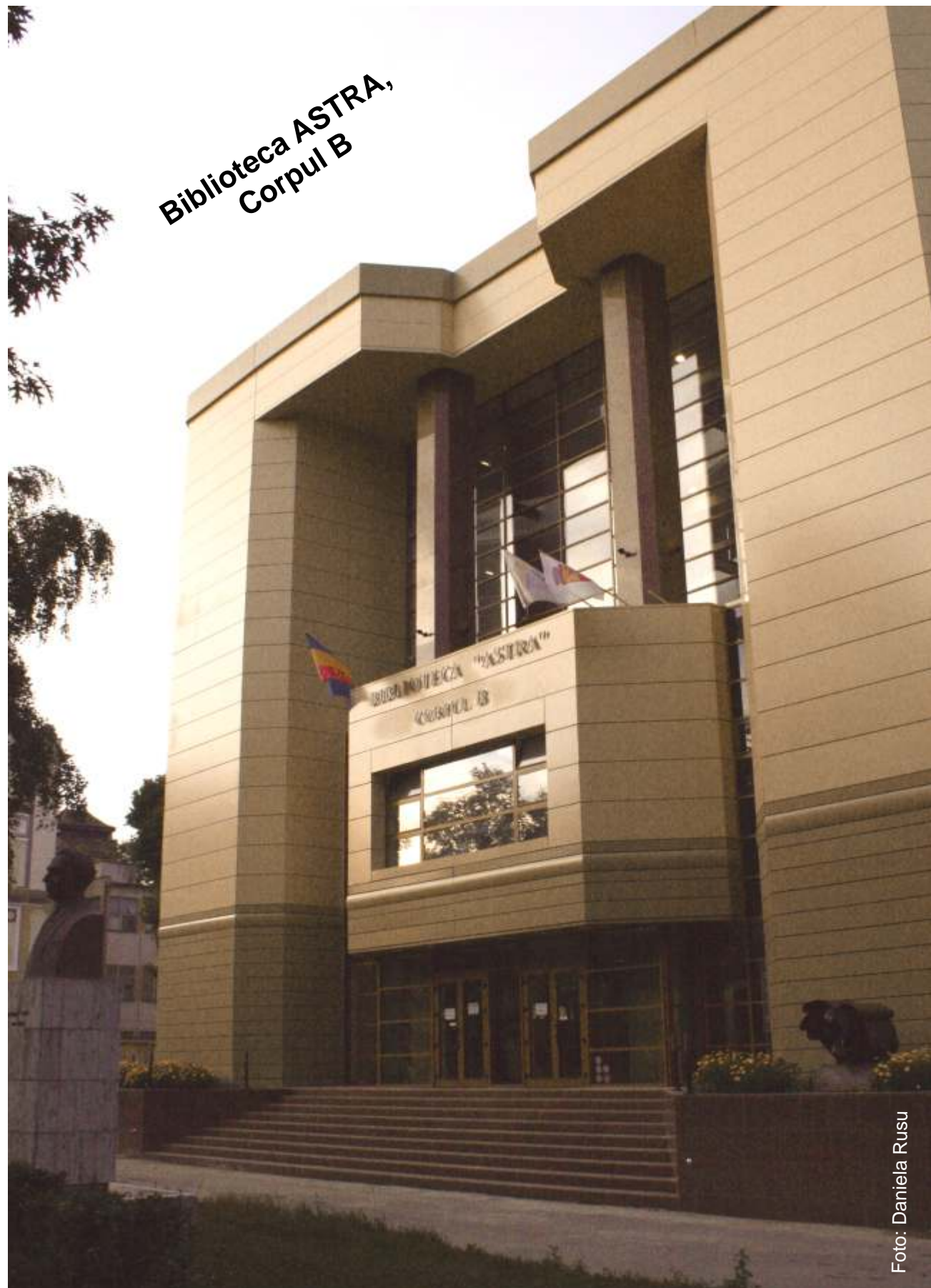
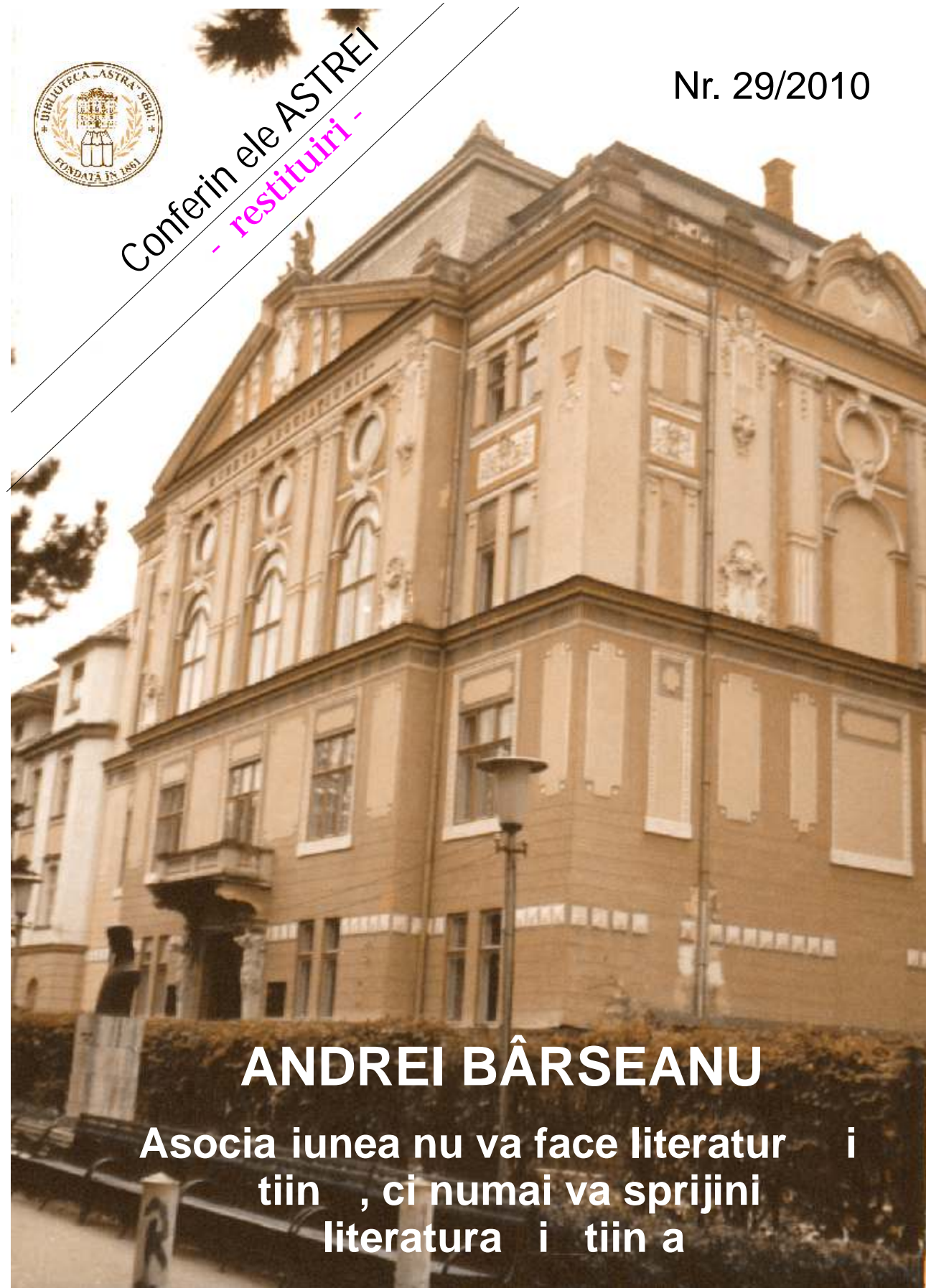

Foto: Daniela Rusu

Conferințele ASTREI
- restituiri -

Nr. 29/2010

ANDREI BÂRSEANU

Asociațiunea nu va face literatură
timp, ci numai va sprijini
literatură timp

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințe restituite:

ANDREI BÂRSEANU: *„Asociațiunea nu va face literatură și știință,
ci numai va sprijini literatura și știința”*

.

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**
Tehnoredactare: Maria **Bădilă**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

**CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU**

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Andrei Bârseanu
1858-1922

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i> (nr. 1)
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i> (nr. 2)
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i> (nr. 3)
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i> (nr. 4)
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i> (nr. 5)
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931-</i> (nr. 6)
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i> (nr. 7)
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007	(nr. 8)
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i> (nr. 9)
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i> (nr. 10)
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i> (nr. 11)
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i> (nr. 12)
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i> (nr. 13)
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i> (nr. 14)
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i> (nr. 15)
George Banu	<i>Actorul european</i> (nr. 16)
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i> (nr. 17)
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i> (nr. 18)
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i> (nr. 19)
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i> (nr. 20)
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i> (nr. 21)

Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i> (nr. 22)
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i> (nr. 23)
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio</i> <i>Deum esse</i> (nr. 24)
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul</i> <i>globalizării</i> (nr. 25)
Remus Rădulescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i> (nr. 26)
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i> (nr. 27)
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât</i> <i>pentru viață</i> (nr. 28)
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci</i> <i>numai va sprijini literatura și știința</i> (nr. 29)

ANDREI BÂRSEANU

**„Asociațiunea nu va face literatură și știință,
ci numai va sprijini literatura și știința”^{*}**

Discursul de deschidere

rostit de viceprezidentul Asociațiunii, *dl Andreiu Bîrseanu*, cu ocaziunea
adunării generale ținută în Brașov la 21 și 22 Sept. 1906

Onorabilă adunare generală!

Împrejurările, și anume etatea înaintată și reconvalescența venerabilului nostru președinte, au adus cu sine, ca eu să ocup de astădată locul acesta de onoare, pe care l-au ilustrat atâți bărbați distinși ai poporului nostru. Și nu fără sfială, Vă mărturisesc, m'am hotărât să pășesc în mijlocul d-
niei Voastre, știind, că în locul acesta au stat odinioară fruntași ca marele
Arhiereu Andreiu Șaguna, eruditul Timoteiu Cipariu, vice-prezidentul
guvernial baronul Vasile Ladislau Pop, neobositul George Barițiu și
conzilierul aulic Iacob Bologa, – ca să nu vorbesc, decât de cei răposați.

Numai conștiința datorinței, ce mi s'a impus prin neașteptata – și de
bună seama și nemeritata – alegere din anul trecut, m'a îndemnat să fac acest
pas, și totodată speranța în indulgența d-
niei Voastre și credința, că de
astădată, având în vedere insuficiența puterilor mele, nu veți măsura cu măsura
cu care ați fost deprinși până acum.

^{*} Transilvania, Sibiu, 1906, nr. IV-VI, p. 86-95.

Titlul aparține editorului.

Textul păstrează ortografia vremii.

Doamnelor, Domnilor !

Pentru a treia oară se întrunește Asociațiunea noastră în adunare generală în Brașov, după un restimp de 23 ani dela întrunirea a doua, și de 44 ani dela cea dintâiu. Adunarea din anul 1883 s'a distins prin hotărîrea înființării școalei civile de fete din Sibiiu, care a adus servicii așa de însemnate societății noastre și care se socotește cu drept cuvânt ca un mărgăritar al instituțiunilor noastre școlare. Și mai însemnată însă, atât prin numărul și starea socială a participanților, cât și prin înălțimea problemelor desbătute și a entuziasmului, ce a domnit într'însa, a fost adunarea din anul 1862, ținută tot în localul, în care ne aflăm în aceste clipite, sub conducerea nemuritorului Episcop, ceva mai târziu prin vrednicia sa Arhiepiscop și metropolit, Andreiu baron de Șaguna.

N'am apucat să văd cu ochii mei această ilustră adunare, a doua din viața de 45 ani a Asociațiunii noastre; după spusele bătrânilor noștri însă, ale căror priviri scapără și acum, când vorbesc de acele momente înălțătoare din trecutul poporului nostru, precum și din descrierea plină de viață a răposatului Al. I. Odobescu, pare că văd înaintea mea acea aleasă întrunire românească din 16 – 18 Iulie 1862.

În fruntea mesei prezidiale figura măreață a lui Șaguna; lângă el chipul blând al venerabilului Metropolit Alexandru Sterca Șuluțu, capul bisericei române unite, și în jurul celor doi Arhipăstori ai bisericilor române surori, ca membri ai comitetului noauei societăți: învățatul și de toți respectatul canonic Timoteiu Cipariu, cu privirea vie în mijlocul feței delicate, harnicul George Barițiu cu trăsurile feței marcate și cu privirea pătrunzătoare simpatica figură a protopopului Ioan Popazu, mai târziu episcop al Caransebeșului, fața aspră și rezolută a energicului Axente Severu, răposat acum de curând, figura inteligentă și senină a lui Gavriil Munteanu, directorul tinărului gimnaziu

român din Braşov, vrednicul doctor Pavel Vasici, colaboratorul lui Bariţiu la «Foaia pentru minte, inimă şi literatură», Bologa, Măcelariu şi ceilalţi tovarăşi de muncă ai lor. Numai Andreiu Murăşianu, heroldul deşteptării noastre naţionale, care ar fi meritat să fie şi el în această societate aleasă, sta la o parte apatic, cu fruntea plecată la pământ, ca un stejar trăznit în mijlocul unui codru plin de viaţă.

Oaspeţi distinşi din principatele de curând unite de peste munţi, între cari învăţatul Aug. Treb. Laurianu, cântăreţul limbei româneşti George Sion, tinărul profesor Nic. Ionescu şi măiestrul scriitor cu chip frumos Alex. Odobescu, despre care am amintit mai înainte, împodobiau locurile cele mai de frunte din jurul mesei prezidiale. Sala întreagă eră înţesată de un public ales şi numeros: tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei, preoţi şi mireni, săteni şi orăşeni, dornici de a lua parte la o adunare literară şi culturală românească, a auzi înţeleptele cuvinte ale conducătorilor neamului şi a vedea, minunea minunilor, prima expoziţie românească de produse agricole şi industriale, pusă la cale de spiritul neobosit şi invenţios al lui G. Bariţiu.

Eră, cu un cuvânt, o manifestare puternică a vieţii româneşti, încătuşată atâta vreme în lanţurile feudalismului şi apoi ale unui absolutism aspru de 10 ani, eră ca o câmpie sămănată în timpul primăverii, când după o ploaie caldută pare că vezi firele de smaragd, cum încolţesc din ce în ce înaintea ochilor tăi cuprinşi de mirare.

Şi multe idei frumoase se înfăţişară în această memorabilă adunare, multe planuri îndrăsneţe, - unele poate prea îndrăsneţe – se desbătură, multe probleme grele de rezolvat se aduseră în legătură cu cercul de activitate al tinerei Asociaţiuni. În genere aşteptările faţă de noua şi pe atunci singura însoţire mai mare culturală română din ţările de sub coroana Habsburgilor erau cât se poate de mari. Asociaţiunea eră privită ca un fel de vrajă, care aveà să

delăture în scurtă vreme toate necazurile și lipsele mult cercatului nostru popor.

Directorul Munteanu în vorbirea sa «Despre purismul limbei române», cere, pe lângă stabilirea ortografiei cu litere latine, ca secțiunea filologică a Asociațiunii să se apuce cât mai îngrabă a compune un dicționar al limbei române «despre analogia dicționarelor scrise și tipărite de academiile cele docte ale altor națiuni», - o problemă, care nici astăzi încă nu e rezolvată, deși s'a ocupat serios cu ea altă corporațiune literară română, cu mult mai înaltă, care dispune de alți oameni și de alte mijloace, singura competență și în stare a face asemenea lucrare. Cipariu în excelenta sa disertațiune despre însemnătatea studiilor filologice pentru cultivarea limbei române și pentru stabilirea ortografiei de asemenea constată necesitatea adunării materialului pentru un dicționar român, spre care scop propune formarea din partea Asociațiunii a unei «biblioteci de cărți vechi românești, tipărite și manuscrise, din timpurile cele mai vechi până către anul 1700».

La rândul său Barițiu, vorbind «despre artele frumoase cu aplicarea lor la cerințele poporului românesc», amintește despre înființarea unei catedre de Estetică; iar cavaleru Ioan Pușcariu, pe atunci administratorul comitatului Cetății de baltă, singurul dintre conferențiarii adunării din anul 1862 care se mai află în viață, arătând însemnătatea documentelor istorice pentru cunoașterea trecutului poporului, îndeamnă pe membrii Asociațiunii să-i dea mână de ajutor pentru întocmirea unui «album» al familiilor nobile de naționalitate română din Monarchie, pe seama căruia și copiasse și studiasse mai bine de o sută diplome nobilitare.

Mai bine se pot vedeă însă speranțele ce se puneau în activitatea viitoare a Asociațiunii de vigoarea generațiune de acum 44 ani, din cuvântul de deschidere al președintelui adunării, despre care e vorba. «Tare cred», zice

marele Șaguna cătră afârșitul cuvântării sale, «că sub scutul unor asemenea convingeri corecte și principii sănătoase, precum am amintit mai sus», - era vorba de însemnătatea limbei, a graiului, pentru conservarea și înaintarea unui popor, - «va spori de sigur literatura și cultura poporului român peste toată așteptarea, și Asociațiunea va vedeà ostenelele sale coronate cu succesul dorit, pentrucă nu vor trece multe zeci de ani și vom vedeà literatura limbei noastre la asemenea grad de cultură cu ale celorlalte limbi culte; școalele și instituttele literare, ca unicele mijloace de cultura națiunei, le vom vedeà și la noi în stare înfloritoare; vom vedeà satele și orașele române regulate și înaintate; nu vor trece multe zeci de ani și vom vedeà acolo grădini și holde frumoase cultivate, bogate de pomi fructiferi, unde până eri alaltăeri erau numai pălămide și alte ierburi sălbătice; nu vor trece multe zeci de ani, și ne vom bucurà văzând economia națională la plugarii noștri, înflorirea artelor și a tot felul de măiestrii la Românii noștri». ...«Pe scurt, nu vor trece multe zeci de ani și națiunea română va fi regenerată și întinerită în puterile sale intelectuale, industriale și materiale, pentrucă națiunea este setoasă după cultură și luminare, iar membrii acestei Asociațiuni nu vor cruțà nici un sacrificiu, ce ar condiționà un viitor mai fericit și propășirea națională».

Cred, că acum, când se apropie o jumătate de veac, de când s-au rostit aceste inimoase cuvinte în locul în care ne aflăm, este timpul să ne întrebăm: oare împlinitu-s'au mîcar în parte așteptările bărbaților mari, ce au stat la leagănul Asociațiunii noastre? Corespuns-a ea măcar cât de cât menirei sale mărețe și urmat-a calea pe care au îndreptat-o urzitorii ei? – Răspunsul la aceste întrebări, dacă va fi făcut cu destulă obiectivitate și cu oare-care cunoștință de cauză, ne va înlesni, cred, a înțelege rostul lucrărilor și tendințelor de acum ale însoțirei noastre și totodată ne va lumina în privința problemelor, ce ar trebui urmărite din partea noastră în viitor. Scopul

«Asociațiunii» noastre, după cum arată numele ei, este cultivarea literaturii naționale și propagarea culturii în sânul poporului nostru. Deși conceptele literatură și cultură sunt deosebite unul de altul, totuși ele sunt de aproape înrudite. Cultura este un concept mai general și cuprinde tot ce a produs omul prin silințele sale, fie pe terenul intelectual sau moral, fie pe cel material, pe când sub literatură înțelegem numai produsele minții omenești exprimate în graiu viu sau în scris și cu deosebire pe acelea, care au și o formă frumoasă.

Dar literatura este totodată un eflux al culturei; fără un grad oare-care de cultură ea nici nu se poate închipui. De altă parte însă ea este și un propagator însemnat al culturei; popoarele cu o literatură bogată națională de obicei au și o cultură însemnată. Cu un cuvânt: ele influențează una pe alta și de regulă merg mână în mână, afară de cazul, când la un popor sunt deosebiri prea mari sociale.

Să ne întrebăm acum: Făcut-am noi Românii din această țară vre-un progres în literatură în timpul de 45 ani, de când s'a înființat «Asociațiunea», în numele căreia ne-am adunat astăzi aici, și în deosebi, ce rol a avut însoțirea noastră la mișcarea literară din acest restimp ?

Dacă asemănăm mulțimea publicațiilor noastre de astăzi, precum și limba folosită în cele mai multe din ele, cu numărul și graiul celor de acum 50 de ani, în adevăr putem vorbi de un progres literar. De asemenea trebuie să constatăm cu bucurie, că, cu deosebire în timpul din urmă, pe terenul literaturii frumoase încă s'au produs și se produc lucrări din ce în ce mai de valoare. Nu stăm însă tot astfel în ceea ce privește literatura științifică. În această privință cred, că pot susține fără a fi desmințit, că puține din lucrările apărute în deceniile din urmă, - afară doară de câteva de tot recente – se pot asemăna cu serioasele cercetări filologice ale lui Cipariu și cu studiile istorice ale lui Barițiu.

Dar în genere ținuturile noastre, ale celor de dincoace de munți, nu mai au astăzi în literatura românească rolul conducător, ce l-au avut pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea și la începutul celui trecut, – și aceasta din motive ușoare de înțeles. Literatura este o plantă plăpândă, care nu poate prospera decât într'un pământ prielnic și sub un soare dulce, care să-i dea cu drag lumina și căldura de lipsă. Altfel ea se ofilește, sau își îndreaptă rădăcinile spre altă parte.

Și din nenorocire literatura noastră nu s'a prea putut bucura în ultima jumătate de veac aicea la noi de asemenea condițiuni, și astfel a început a se desvolda în mod natural în altă parte, și este bine, că a avut unde se desvolda.

Ce e drept, talente literare s-au ivit și în timpul acesta, căci talentul nu se poate năbuși, – dovadă Slavici, Coșbuc, Iosif; dar precum e cunoscut, toți aceștia și alții ca și dâșii, deși nu de însemnătatea lor, nu și-au putut dovedi destoinicia lor aicea acasă.

Și mai nefavorabile însă au fost și sunt împrejurările pentru desvoltarea literaturii noastre științifice. Știința modernă cu multele ei ramuri are o mulțime de trebuințe. Ea are lipsă de biblioteci și de archive bogate, de laboratoare și de colecțiuni, și mai presus de toate, de institute înalte de învățământ, – tot condițiuni, care nouă Românilor din această țară ne lipsesc cu desăvârșire. De aceea este și ușor de înțeles, că oamenii de știință, – înțeleg cu deosebire pe aceia, cari s'ar ocupa cu știința în sens național, și anume mai cu seamă cu cercetările istorice și linguistice, – sunt la noi adevărați corbi albi, și cele mai multe din lucrările lor, cu puține excepțiuni, poartă timbrul diletantismului.

Cu un cuvânt: literatura noastră, a Românilor de dincoace de munți, a făcut în deceniile din urmă oare-care progrese, dar nici pe departe astfel,

precum ar fi putut face, dacă s'ar fi bucurat de condițiuni de dezvoltare mai favorabile.

Dar chiar și față cu puținul acesta, ce s'a putut face, Asociațiunea noastră a avut un rol de tot modest. Aproape întreaga ei activitate literară în timpul de 45 ani, de când există, s'a mărginit la publicarea foaiei «Transilvania», care sub conducerea lui G. Barițiu, cuprinde adeseori documente istorice de oare-care însemnătate, la premiarea tractatului «Flora phanerogamă din districtul Năsăudului» de răposatul Florian Porcius, la scoaterea la iveală a «Datelor istorice privitoare la familiile nobile române» de cav. Ioan Pușcariu, a unei colecțiuni de povești populare de răposatul I. Pop Reteganul și acum de curând a unei bune culegeri de balade populare din Bănat, publicată în «Biblioteca populară». Afară de aceea sub ocrotirea «Asociațiunii», deși fără nici o jertfă materială din partea ei, s'a publicat în anii trecuți «Enciclopedia Română», care, cu toate că e o lucrare de popularizare, totuși cuprinde mulți articuli de valoare literară-științifică.

Cam puțin pentru timpul de 45 ani! va fi aplicat a observa ceva; dar observarea aceasta o va prefăce în obiecțiune numai acela, care nu-și dă seamă de modul de organizare și de mijloacele materiale de care dispune însoțirea noastră.

«Asociațiunea» nu este o Academie, o societate de oameni învățați, ci numai o însoțire de oameni doritori de învățătură.

Membru al ei poate fi ori-care Român cu tragere de inimă pentru înaintarea poporului său, care plătește o anumită cotizațiune anuală; iar comitetul ei este o corporațiune curat administrativă, compusă din oameni cu diferite ocupațiuni, cari jertfesc în dar, aproape toți, munca și timpul, ce le prisosește, pentru chivernisirea conștiințioasă a denarului obștesc și pentru buna întrebuințare a lui. De altă parte «Asociațiunea» noastră a dispus și

dispune încă și astăzi de prea puține mijloace materiale, ca să poată duce la îndeplinire lucrări de știință așa grele și costisitoare, ca cele luate în vedere în adunarea generală din anul 1862. Și cu toate secțiunile literare-științifice, ce s'au reînființat în timpul din urmă, părerea mea este, – deși aș voi bucuros să fiu proroc muncinos, – că «Asociațiunea» noastră nu va putea rezolva nici de aici înainte, într'un viitor, ce se poate prevedea, probleme așa grele științifice, ci va rămâne aceea, ce a fost și până acum, anume: *O societate pentru lățirea luminei în straturile cele mari ale poporului, o însoțire pentru popularizarea științei și pentru creșterea sentimentelor bune*; cu alte cuvinte: *ea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința.*

Să vedem acum, cum și-a îndeplinit «Asociațiunea» chemarea sa în această privință? Ce a făcut ea în timpul de 45 ani, de când viază, pentru cultura poporului nostru?

Deși problema aceasta a doua, ce și-o alesese «Asociațiunea», era mai ușoară de înțeles și de urmărit, totuș conducătorii societății noastre întâmpinară la deslegarea ei greutatea destul de însemnată. Anume, trebuințele poporului nostru, scăpat abia de două decenii din lanțurile iobăgiei, erau legion, iară mijloacele de care dispunea noua însoțire culturală, erau de tot măsurate.

Ce era de făcut mai întâiu și mai întâiu?

Să se înființeze școli pentru luminarea nemijlocită a poporului, sau să se trimită tineri silitori la școlile din străinătate, ca întorcându-se acasă înzestrați cu cunoștințe, să se facă tot atâția apostoli ai poporului lor? Să se dea toată atențiunea țărânilor noastre, care formă atunci ca și acum temelia poporului nostru, sau să se încerce crearea unei clase mijlocii de meseriași și negustori, de care înainte de aceasta cu 40 – 50 de ani eram și mai lipsiți decât astăzi? Să se adune pe seama poporului cărțile, care erau tipărite de mai

nainte, sau să se încerce a se scrie și a se tipări o samă de cărți nouă, mai potrivite împrejurărilor, decât cele de până acum? – Și toate acestea aveau să fie făcute nu din prisos, ci din sărăcie, căci d. e. în anul 1875 întreaga avere a «Asociațiunii» încă nu ajunsese la suma de 80,000 fl.

Conducătorii «Asociațiunii» noastre au încercat toate aceste căi, și cele mai multe din încercările lor n'au rămas fără rezultat. La început ei au jertfit sume însemnate – aproape toate mijloacele de care dispuneau – pentru ajutorarea tinerilor lipsiți, cari studiau la școalele medii și superioare, și din care sperau să facă cu timpul luminători și povățuitori ai poporului. Mai târziu, după ce prin dragostea de neam și prin spiritul de jertfire al mai multor Mecenazi ai poporului nostru, se făcură mai multe fundațiuni pe seama tineretului dela școli, fruntașii «Asociațiunii» își îndreptară privirile lor asupra clasei mijlocii, dând ajutoare ucenicilor dela meserii și elevilor dela școalele de negoț. După aceea, pornind dela convingerea corectă, că numai prin mame bune se poate forma un popor destoinic de viață, înființară cu mari jertfe școala de fete, despre care am vorbit mai înainte.

În acelaș timp ei încercară a se pune în legătură nemijlocită cu masele cele mari ale poporului, ceea ce și isbutiră cu timpul prin mijlocirea despărțămintelor și a agenturilor comunale, și a-l îndemna pe omul din popor cu sfatul și cu pilda a-și cultiva mai bine țărinile sale, a-și îngriji mai bine vitele, a-și păstra portul și obiceiurile cele bune și a-și îngriji sănătatea. Afară de expozițiunea din Brașov din anul 1862, conducătorii «Asociațiunii» mai întocmiră pe cea din anul 1881 și pe cea din anul trecut din Sibiu, prin care s'a inaugurat Muzeul istoric și etnografic, și prin aceasta îndemnară pe fruntașii din multe părți să întocmească și ei cu prilejul adunărilor despărțămintelor, expozițiuni mai mici comunale și chiar și regionale.

Cu deosebire de vreo 7 – 8 ani de zile încoace se observă în sînul societății noastre o mișcare îmbucurătoare în lucrarea pentru luminarea și îndrumarea spre cele bune a straturilor celor mari ale poporului. Despărțămintele «Asociațiunii» nu mai sunt niște cadre fără ostași, niște simple biurouri pentru încassarea taxelor dela membri, ci cele mai multe dintre ele se întrec unele cu altele în înființarea de biblioteci populare și în ținerea prelegerilor pentru popor, fiecare din ele caută să atragă masele pentru cauza cea mare a culturii naționale și să deștepte în ele dragostea pentru cartea românească. Și dacă astăzi în multe locuri poți vedeà Dumineca și sărbătoarea țărani de ai noștri strânși la un loc și ascultând cu băgare de seamă pe unul dintre ei, care cetește din vreo gazetă sau din vreo carte populară, sau de-i vei afla întruniți în biserică sau în școală, ca să asculte la cuvintele îndemnătoare spre bine sau la povețele practice ale preotului și învățătorului, și dând cârciuma cu totul uitării, – o parte din merit o are «Asociațiunea» noastră. Numele de «Asociațiune» nu mai este astăzi o vorbă fără înțeles înaintea omului nostru din popor, ci «Asociațiunea» este privită în cele mai multe părți ca o mamă bună, care caută să atragă la sînul său iubitor pe toți fiii săi și la care cu toții privesc cu încredere și iubire.

Succesul acesta, obținut printr'o lucrare statornică numai de câțiva ani de zile, să ne servească ca îndrumare pentru viitor. Să ne apropiem cât mai mult de omul din popor, să căutăm a-i cunoaște firea și aplecările, să-l luminăm cu toate mijloacele culturii moderne, să-i ușurăm năcazurile și să-l îmbărbătăm. Să-l legăm de noi cu lanțul puternic al culturii naționale și astfel să facem din întreg poporul nostru o cetate tare, care să fie în stare a rezistà la ori și ce atac. Lucrând astfel cu stăruință sub stindardul «Asociațiunii», care poartă deviza: literatura și cultura poporului român, ne facem numai o datorie

cătră noi înșine și dăm dovadă, că suntem un popor conștiu de sine și vrednic de viață.

Având deplină nădejde, că vom și lucra astfel fiecare pentru sine și toți împreună, și așa vom împlini așteptările înaintașilor noștri, cari au întemeiat «Asociațiunea» cu speranțe așa de mari, declar adunarea generală de deschisă !
